

בס"ד. ש"פ חיי שרה, מבה"ח כסלו, ה'תשט"ז

(הנחה בלתי מוגה)

פדה¹ בשלום נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי², ואיתא בגמרא³ אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין האומות. ופירוש הפשוט בזה הוא, כפירוש רש"י, שתורה נקראת שלום, כמ"ש⁴ או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, ואמרו רז"ל⁵ כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וגמ"ח הוא שלום כפשוטו (שלום בין איש לרעהו), וברכים היו עמדי זה המתפלל עם הצבור. והנה, ג' דברים אלו הם הג' קוים שעליהם העולם עומד⁶, כמארוז"ל⁷ על ג' דברים העולם עומד על התורה על העבודה ועל גמ"ח, שהם אותם ג' הדברים שנזכרו כאן, תורה וגמ"ח, ותפלות שכנגד תמידין תקנום⁸ שהר"ע עבודת הקרבנות.

והענין בזה, דהנה, בחינת עולם (העומד על ג' הקוין) כמו שהוא בספירות הו"ע המדות, כמ"ש⁹ שוקיו עמודי שש מיוסדים על אדני פז, שוקיו זה העולם¹⁰, ועז"נ שוקיו עמודי שש שהם הששה מדות, ומיוסדים על אדני פז הם המוחין, שהרי¹¹ למעלה אינו דומה לכמו שהוא למטה, שלמטה היסוד הוא תחת הבנין, משא"כ למעלה היסוד הוא למעלה במדריגה מהבנין¹², שמהיסוד נשתלשל הבנין, וכיון שהעולם הוא

(5) סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ת ס"פ מטות.
 (6) ראה רשב"א וחדא"ג מהרש"א ברכות שם. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ע' רד ואילך).
 (7) אבות פ"א מ"ב.
 (8) ברכות כו, א-ב.
 (9) שה"ש ה, טו.
 (10) ויק"ר ספכ"ה. וראה אוה"ת (יהל אור) ע' עא.
 (11) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך יסוד.
 (12) במאמר רע"ח בא כאן בחצע"ג: ועמ"ש בד"ה ויטע אשל רע"ח (סה"מ תרע"ה ע' ס).

(1) ראה ד"ה פדה בשלום תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' צב ואילך). תש"ז — נדפס בקונטרס קיט (י"ט כסלו שנה זו (תשט"ז)).
 ולאח"ז בסה"מ תש"ז ע' 201 ואילך — בתוספת הערות וציוני מ"מ מכ"ק אדמו"ר שליט"א (כמה מהם נעתקו להלן). ובשוה"ג להערה הראשונה שם: "בעת ההתוועדות דש"ק מבה"ח כסלו ה'תשט"ז, נאמר ג"כ מאמר זה" (וראה גם אג"ק ח"ב ריש ע' צב, וע' קלה).
 (2) תהלים נה, יט.
 (3) ברכות ח, א.
 (4) ישעי' כו, ה.

בחי' מדות, הרי מוכן שיסוד העולם הוא בחי' המוחין, שהמוחין הם למעלה מהמדות ויסודם. וזהו על שלשה דברים העולם עומד, שעמידת העולם הוא על ידי המשכת המוחין בהמדות, כי המוחין הם יסודם של המדות, ועל ידם עומד העולם, והמשכת המוחין במדות היא על ידי ג' הקוים דתורה עבודה וגמ"ח. והנה, כיון שהסדר הוא שבתחלה צריך להיות העלאה מלמטה למעלה ואחרי ההעלאה באה ההמשכה, לכן הסדר בג' הדברים שפועלים המשכת המוחין במדות הוא, שבתחלה הוא קו העבודה, דעבודת הקרבנות הו"ע העלאה מלמטה למעלה, ולאחרי ההעלאה באה ההמשכה ע"י הקו דגמ"ח, שע"י הגמ"ח שהוא כללות המצוות נעשית המשכת המוחין, ועיקר ההמשכה היא ע"י התורה שהיא בקו האמצעי, והיינו, שגמ"ח ותורה ענינם המשכה, אבל ההמשכה שע"י התורה היא נעלית יותר מההמשכה שע"י גמ"ח, כי התורה ענינה המשכת מוחין פנימיים ועצמיים, היינו, לא מוחין שבמדות, כי אם מוחין פנימיים ועצמיים.

(ב) **וביאור הענין**, דהנה, בקו העבודה (שהו"ע התפלה) כתיב¹³ עולת תמיד העשוי', דהתמיד הוא עיקרי הקרבנות¹⁴ ששחיתתן בצפון, דקדשי קדשים שחיתתן בצפון¹⁵. וצריך להבין מדוע שחיתתן בצפון דוקא שהוא קו הגבורות. אך הענין הוא¹⁶, ששחיתתן בצפון שהוא קו הגבורות אינו ענין הצמצומים שבגבורה, אלא אדרבה, שהו"ע תגבורת החיות, וכמו גבורות גשמים שיורדין בגבורה¹⁷, שזהו מקור ההשפעה בעולם. ועד"מ באדם למטה כתיב¹⁸ כי הדם הוא הנפש, הרי אף שהדם הוא מהגבורות, מ"מ, ע"י הדם דוקא הוא המשכת החיות, וענין הגבורות שבזה הוא תגבורת החיות. וכמו"כ באדם גופא כתיב¹⁹ ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ואיתא בגמרא²⁰ כיון דאיפליג איפליג, הרי שהפלטת ותגבורת החיות הוא מהגבורות דוקא. וכמו"כ יובן בענין עבודת הקרבנות, ששחיתתן בצפון הו"ע התגבורת, והיינו, דכיון שעבודת הקרבנות היא באופן של העלאה, והעלאה היא עבודה גדולה יותר מהעבודה דהמשכה, כמאמר העולם אָרוֹף איז שווערער ווי אַרָאָפּ,

(17) ראה תענית ב, א. לקו"ת ואתחנן יג,

ג. סידור (עם דא"ח) סא, ד. ובכ"מ.

(18) פ' ראה יב, כג.

(19) תהלים צ, י.

(20) גיטין כח, א.

(13) פינחס כח, ו.

(14) ראה תו"א וישב כט, ג. שערי אורה

ד"ה בכ"ה בכסלו פכ"א.

(15) זבחים רפ"ה.

(16) ראה ג"כ אוה"ת בראשית רפג, ב

ואילך.

לכן שחיטת הקרבנות הוא בצפון דוקא, קו הגבורות, כי הנתנית כח על העבודה דהעלאה צריכה להיות בתגבורת דוקא, ותגבורת זו היא אתערותא דלעילא על העבודה דאתערותא דלתתא. וכמו"כ הוא בעבודת התפלה שכנגד תמידין תקנום, דתפלה הוא ג"כ בבחי' קו השמאל, כדאיתא במדרש²¹ ע"פ²² והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, מימינם זה תורה ומשמאלם זה תפלה, וקאי על האהבה כרשפי אש שהו"ע הגבורה, דמים הוא בחי' חסד, ואש (אהבה כרשפי אש) הוא בחי' הגבורה, שהרי המים הם בקרירות ונמשכים קימעא קימעא, משא"כ האש הוא בתגבורת, ורשפי אש האהבה דקדושה מכלה את האש דנפש דלעו"ז ונה"ב, דאש אכלה אש²³, כדאיתא בזהר²⁴ שהאש דקדושה מכלה את ההרהורין בישין ואותיות הרעים. ובפרטיות יש בזה ב' ענינים, רתיחת הדמים והרהורים רעים, הנה רתיחת הדמים דנה"ב נהפך לטוב, וההרהורין בישין נכלים לגמרי ע"י האש דקדושה. ואין זה סותר למ"ש במק"א²⁵ (ובדרך חיים²⁶) שהעברת האותיות רעים הוא ע"י העבודה דחומת בת ציון הורידי כנחל דמעשה²⁷, לפי שזהו ג"כ מבחי' אש הגבורה, כי הדמעות באים מצד כיוון המוחין²⁸, שזהו בסיבת הגבורות.

ג) **אמנם** כל זה הוא ענין התגבורת שבגבורות, אך באמת יש בזה גם ענין הצמצומים שבגבורות. וכמו בגבורות גשמים, שעם היותם ענין התגבורת, מ"מ יש בזה גם ענין הצמצומים²⁹, כמארז"ל³⁰ כל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה כו', והיינו, דכיון שהגשמים הם בתגבורת ביותר, לכן צריכה להיות המשכתם ע"י צמצום דוקא. וכמו"כ יובן גם בעבודת התפלה, שמלבד ענין התגבורת שהו"ע האהבה כרשפי אש, יש בזה גם ענין הגבורות כפשוטו, שזהו שבתפלה צריך להיות ממארי דחושבנא³¹, להתבונן במעמדו ומצבו כו', ועי"ז יגיע לבחי' נעלית ביותר, כמ"ש³² שמאלו תחת לראשי, שע"י עבודתו בקו השמאל

תש"ב ע' 137.

(27) איכה ב, יח.

(28) ראה שערי אורה ד"ה וקבל היהודים

פ"ה וי"ט. דרך חיים יד, ד.

(29) ראה לקו"ת וסידור שצויינו בהערה

17.

(30) ב"ב טז, סע"א.

(31) ראה זח"ג קעח, א.

(32) שה"ש ב, ו.

(21) מכילתא עה"פ.

(22) בשלח יד, כט.

(23) ראה יומא כא, ב.

(24) ראה זהר ח"א סד, ב. ח"ב רסח, ב.

(25) ד"ה ויעמוד העם, תרנ"ח [סה"מ

תרנ"ח ע' קפה ואילך] ועוד. וראה תו"א כט,

א וד"ה שמן וקטורת תרע"ז [סה"מ עזר"ת ע'

קטו ואילך].

(26) ראה דרך חיים ה, א. וראה גם סה"ש

(כפשוטו, בגבורות וצמצומים) אזי הוא תחת לראשי, שמתעלה לבחי' ראש של הנשמה, כידוע שבנשמה יש בחי' ראש ורגל³³, בחי' נשמה המתלבשת בגוף נקראת רגל, ובחי' הנשמה שהיא למעלה מהתלבשות בגוף נקראת ראש, וזהו שמאלו תחת לראשי, שע"י היותו ממארי דחושבנא (קו השמאל) עי"ז הוא מגיע לעצם הנשמה (תחת לראשי). וזהו גם מה שאמרו רז"ל³⁴ אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופירש"י הכנעה ושפלות³⁵, שע"י הכנעה והשפלות מגיע לבחינת ראש, היינו להעבודה שמצד עצם הנשמה, שהיא העבודה דרעו"ד שלמעלה מטעם ודעת. וכמאמר רז"ל³⁶ כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו, דכל המשפיל עצמו שהוא מארי דחושבנא, הנה הקב"ה מגביהו, היינו שמגיע להעבודה דרעו"ד שלמעלה מטו"ד, שאי אפשר להגיע לזה מצד עצמו, אלא זהו ענין שנותנים למעלה, שזהו הקב"ה מגביהו. וכדאייתא בזהר³⁷ מאן דאיהו רב איהו זעיר, ומאן דאיהו זעיר איהו רב. וכמו שאמרו רז"ל³⁸ על בנו של ר' יהושע בן לוי שאמר עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה ותחתונים למעלה, א"ל ריב"ל עולם ברור ראיתי, והיינו שכן הוא האמת, שתחתונים שהם אלו שעבודתם הוא בהכנעה ושפלות הנה הם למעלה, שמגיעים למעלה יותר. וזהו שמאלו תחת לראשי, שע"י העבודה בקו השמאל מגיע לבחי' ראש.

והנה יש עוד פירוש נעלה יותר בשמאלו תחת לראשי, שע"י העבודה בבחי' ראש אזי מגיע לבחי' שמאלו, היינו שמגיע לענין עמוק יותר (א טיפערן ענין) בהעבודה דמארי דחושבנא. וזהו מה שבשמו"ע אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו, דלכאורה היו צריכים לומר סלח לנו בתחילת התפלה, ולמה אומרים זה בשמו"ע דוקא. אך הענין הוא, דקודם התפלה הרי דרך איש ישר בעיניו³⁹, ובפרט כשלומד תורה ומקיים מצוה הרי בודאי מדמה בנפשו שהוא כדבעי, אבל כשמגיע לשמו"ע, הנה עז"נ⁴⁰ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו, היינו שלפי אופן ההילול

(33) תו"א פו, ב. ועוד.

(34) ברכות רפ"ה.

(35) התיבה ושפלות אינה ברש"י (ואינה

בהגהות הצ"צ על ד"ה אין עומדין, שנדפסו

בדרמ"צ ח"ב רנד, א נאוה"ת מארו"ל ע' יג.

ע' יח). ובאה לתוספת ביאור ענין ההכנעה.

ולהעיר מלקו"ת בלק עא, ג. רמ"א בשו"ע

או"ח סצ"ח סוסי"א (וראה גם אג"ק ח"ב ע'

שפט. לקו"ש חל"ד ע' 69).

(36) עירובין יג, ב.

(37) ח"א קכב, ב. ח"ג קסח, א (בשינוי

הסדר).

(38) פסחים ג, א.

(39) ע"פ משלי כא, ב.

(40) משלי כז, כא. וראה דרך חיים שעו

התפילה פמ"ו.

(מהללו) והשבח בעבודת התפלה נעשה הצירוף וזיכוכ הרע, שע"י התפלה הרי הוא מרגיש שהוא רע, וכמ"ש⁴¹ הגו סיגים מכסף, דמה שבתחילה נדמה בעיניו שהוא כסף, רואה עכשיו שהוא סיגים. וזהו שבשמו"ע דוקא אומרים סלח לנו אבינו כי חטאנו, לפי שישנם ענינים שבתחילה לא ידע כלל שזהו"ע של חטא, ואדרבה נדמה בעיניו שזהו"ע של קדושה, אבל כשמגיע לשמו"ע, שאז הוא כעומד לפני המלך⁴², אזי מרגיש שגם ענין זה לחטא יחשב, ומבקש סלח לנו כו'. והיינו שע"י העבודה דשמו"ע דוחים גם את דקות הרע, דגסות הרע לא קשה כ"כ לדחותו, ודחיית גסות הרע נעשה ע"י העבודה דפסוד"ז וברכות ק"ש, שהו"ע חקיקה מבחון וחקיקה מבפנים⁴³, שע"ז נעשה העברת גסות הרע, וכנ"ל בענין אש אכלה אש שע"י רשפי האש דקדושה נכלה האש דלעו"ז, אמנם העברת דקות הרע הוא בשמו"ע דוקא, דכאשר עומד לפני המלך, ששם הנה גם דקות הרע הוא מונע, אזי מרגיש שענין זה מונע כו', ומתעורר ומבקש סלח לנו, וע"ז הוא דוחה את דקות הרע. וזהו פירוש הב' בשמאלו תחת לראשי, שע"י העבודה דראשי מגיעים לבחי' שמאל, היינו שהעבודה בקו השמאל ומארי דחושבנא היא בעומק יותר, שהחשבון ממצבו אינו על ענינים של איסור, אלא גם על עניני עבודה כו', כי מצד העבודה בבחי' ראש, אזי גם ענין של עבודה כחטא יחשב⁴⁴. וזהו גם מה שמצינו בקרבנות שהיתה העבודה דתרומת הדשן⁴⁵, שאחרי שריפת הקרבן הי' נשאר אפר, ובהאפר הנשאר היתה העבודה דתרומת הדשן, והיו בזה ב' ענינים, הא' הוא מ"ש⁴⁶ והרים את הדשן גו' ושמו אצל המזבח, שהי' נבלע במקומו⁴⁷, היינו שהי' נכלל בקדושה, והב' הוא מ"ש⁴⁸ והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה, מחוץ לקדושה. וענינו בעבודת התפלה, שמצד העבודה דשמו"ע שאז מרגיש שהכל כחטא יחשב, ישנם ב' תנועות, עצבות ומרירות, הנה העצבות שהוא כמיואש בנפשו הרי זה מחוץ למחנה, והמרירות נכללת בקדושה, כמאמר⁴⁹ העלו אבק עד כסא הכבוד, דאבק הו"ע המרירות, ומגיע עד כסא הכבוד.

(45) ראה ג"כ סידור (עם דא"ח) ד"ה

להבין ענין תרומת הדשן [ל, ג ואילך].

(46) צו י, ג.

(47) רש"י ד"ה תרומת הדשן — פסחים

כו, א. וראה תוס' ד"ה נבלעין — יומא כא,

א.

(48) צו שם, ד.

(49) חולין צא, א.

(41) שם כה, ד.

(42) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סצ"ו ס"א.

סצ"ז ס"ב. סק"ד ס"ב.

(43) ראה קונטרס העבודה בתחלתו. ד"ה

טוב טעם תרס"ה [סה"מ תרס"ה ע' יג].

(44) ראה סה"מ תרנ"א ע' עה ואילך. ע'

ריב. ע' ריד ואילך. תרפ"ט ע' 4. וש"נ.

ד) **והנה** כל הנ"ל הו"ע ההעלאה שבקרבנות, אך הקרבן הי' נקרב ע"י כהן דוקא, כהן איש החסד⁵⁰, דעיקר הכוונה שבהעלאת הקרבן הוא בשביל ההמשכה דוקא, וההמשכה היא ע"י קו הגמ"ח, דגמ"ח הוא כללות המצוות שהם המשכות וגילוי אלקות, וזהו שהמצוות נקראים שלוחים, כמאמר⁵¹ כבדו המצות שהם שלוחי, ושלוחו של אדם כמותו⁵². אך עיקר ההמשכה היא ע"י התורה שהיא בקו האמצעי, והיינו, שההמשכה שע"י התורה הוא המשכה נעלית יותר, כי ההמשכה שע"י גמ"ח, קו הימין, הנה קו הימין מגיע בחיצוניות הכתר, אבל התורה שהיא קו האמצעי, הרי זה מגיע בפנימיות הכתר, והמשכת המוחין שמצד התורה הו"ע המשכת מוחין פנימיים ועצמיים. והענין בזה, דהנה אמרו רז"ל⁵³ בעשרה מאמרות נברא העולם, וידוע שעשרה מאמרות הם העשר ספירות, שבזה נכללים גם המוחין, ובפרט לפי מ"ש במדרש⁵⁴ ובזהר⁵⁵ שעשרה מאמרות מכוונות כנגד עשרת הדברות שהוא כולו מוחין, וא"כ ישנו ענין המוחין גם מצד הבריאה עצמה, ומ"מ אין זה מספיק, כמארז"ל⁵⁶ תנאי התנה הקב"ה במעשה בראשית אם יקבלו ישראל את תורת דוקא, והיינו שהתחדשות דתורה הוא שעל ידה הוא המשכת מוחין פנימיים ועצמיים, היינו, לא המוחין השייכים אל המדות, כי אם מוחין פנימיים ועצמיים.

ה) **וביאור** ענין המשכת המוחין בעבודה, הנה כתיב⁵⁷ כי חלק הוי' עמו, דנשמות ישראל הם חלק אלקה ממעל ממש⁵⁸, וכתיב⁵⁹ בנים אתם להוי' אלקיכם, וכל זה ניתן בפנימיות, כמ"ש⁶⁰ פנים בפנים דיבר הוי' עמכם, דבכאו"א מישראל יש שם הוי' שבנפשו בפנימיותו, וזהו"ע ד' אותיות דשם הוי' שבנפשו⁶¹, שהם כנגד ד' הבחי' דטהורה בראתה יצרתה ונפחתה. ואף שאמרו רז"ל⁶² חמשה שמות יש לה, הרי בכללות הם ד' מדריגות נפש רוח נשמה ונשמה לנשמה, שכוללת בחי' חי' ויחידה⁶³, ושני בחי' אלו נרמזות באות יו"ד וקוצו של יו"ד. וביאור ענין היו"ד דשם

57) האזינו לב, ט.

58) תניא רפ"ב.

59) פ' ראה יד, א.

60) ואתחנן ה, ד.

61) ראה ערכ"ז לקו"ת ר"פ ראה. ד"ה

ועשית חג שבועות תרס"ו. ד"ה אריב"ל בכל

יום תפרי"ח. ועוד.

62) ב"ר פי"ד, ט.

63) ראה זח"א עט, ב.

50) זח"א רנו, ב.

51) תנחומא ויגש עה"פ [מו, כח] ואת

יהודה. להעיר מלקו"ת ויקרא א, ג (הערת

כ"ק אדמו"ר שליט"א).

52) קידושין מא, ב. וראה לקו"ת שם א,

ג, ב, א.

53) אבות רפ"ה.

54) פסיקתא רבתי פכ"א.

55) ח"ג יא, סע"ב.

56) ראה שבת פח, א. ע"ז ג, א.

הוי' שבנפש, יוכן מהבחינה דטהורה היא, דטהורה היא קאי על הנשמה כמו שהיא באצילות, דבאצילות מאיר בחי' חכמה, כמאמר⁶⁴ אבא עילאה מקננא באצילות, אך מעלת האצילות אינה מצד החכמה בלבד, אלא כדאיתא בע"ח⁶⁵ שאו"ס מתלבש בחכמה דא"ק, וכמו שהוא מתלבש בחכמה דא"ק מתלבש בחכמה דאצילות ומאיר בכל האצילות, שזהו הפירוש דאבא עילאה מקננא באצילות. וכמו"כ יוכן ביאור ענין היו"ד דשם הוי' שבנפש, שהיו"ד הוא בחי' חכמה, דחכמה הוא בחי' ראי', כמאמר⁶⁶ איזהו חכם הרואה, דההפרש בין שמיעה לראי' הוא, שבשמיעה אפשר לסתור אותו, ומכ"ש שאפשר שיפעלו אצלו חלישות, משא"כ בראי', הנה כאשר הוא רואה את הדבר אזי לא שייך שיפעלו אצלו חלישות כלל במה שראה ומכ"ש שלא שייך שיסתרו אותו, ולכן הנה הביטול הבא מצד הראי' הוא ביטול עצמי שאין בו שום שינוי ושום חלישות כלל. וזהו בחי' איתן שבנשמה, שיש בזה ג' פירושים⁶⁷. איתן הוא מלשון חוזק (שטאַרק), דלהיותו עצמי לכן אין בו שום שינוי ושום חלישות כלל. וגם פירוש איתן הוא מלשון קשה (האַרט), שהוא התוקף לעמוד נגד כל מונע ומעכב, דלהיותו בביטול עצמי, אזי לא נוגע לו כל מציאותו, והוא כדבר הרך העומד בפני הקשה, דסוכ"ס הנה המנגד מתבטל ומציאותו נשאר. וגם איתן הוא מלשון ישן, שזהו מ"ש⁶⁸ עם המלך במלאכתו ישבו שם, ואמרו רז"ל⁶⁹ במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים, ומחשבתם של ישראל קדמה לכל דבר⁷⁰, משא"כ המלאכים שנבראו בשני או בחמישי⁷¹, והנשמות קדמו כו', שזהו איתן מלשון ישן. וכל זה הוא בחי' היו"ד שבנפש, שהוא הביטול עצמי שמצד עצם הנשמה. אמנם, כיון שבחי' היו"ד הוא נקודה בלבד, אין זה מספיק, אלא צריך להיות גם בחי' אות ה"א דשם הוי' שבנפש, שזהו"ע ההתבוננות והבנה והשגה כו'. אך גם הה"א בלבד אינו מספיק, וצריך שיאיר היו"ד בהה"א. וע"ד משל בהשכלה, שצריך שהנקודה תשמור את ההשגה, דכאשר לא תהי' אצלו הנקודה אזי ילך בדרך עקלתון, ולכן בהכרח שהנקודה תשמור את ההשגה, וכמו"כ הוא גם בעבודה, שצריך שבחי' איתן שבנשמה יאיר בההשגה, והו"ע נקודה

64) רמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א משפטים שלהן.

עה, א. סה"מ תרצ"ו ע' 119. וש"נ.

65) שער ג' — סדר אצילות — פ"א.

66) תמיד לב, א.

67) ראה ד"ה משכיל לאיתן האזרחי

לרבנו הזקן — בקונטרס לימוד החסידות פ"ג

נדפס גם באג"ק אדמו"ר מוהררי"צ ח"ג ע'

68) דברי הימים א ד, כג.

69) ב"ר פ"ח, ז. ועוד.

70) שם פ"א, ד.

71) שם, ג. פרקי דר"א רפ"ד. ספר הבהיר

סכ"א-כב.

בהיכלא⁷². ובחינת וא"ו דשם הוי' שבנפש הוא ענין המדות, ששת ימי בראשית והיום שאחריהם, דלידת המדות היא לאחרי התעלמות המוחין דוקא, דכאשר המוחין הם בגילוי אזי לא יהי' התעוררות המדות, כי אם כשהמוחין מתעלמים דוקא, וכיון שלידת המדות היא לאחר התעלמות המוחין, לכן אפשר להיות יניקת החיצונים מהמדות, כמ"ש⁷³ לא יחפוץ כסיל בתבונה⁷⁴ כי אם בהתגלות לכו, ולכן צריך להמשיך בחי' החכמה בהמדות, כידוע⁷⁵ בענין נטילת ידיים דכיון שמסופי האצבעות יכול להיות יניקה, כמ"ש בזהר⁷⁶ דבטופרהא אחידן, לכן צריך ליטול על הידים מי החכמה. וזהו מ"ש⁷⁷ וצדקה כנחל איתן, ומבואר בתניא⁷⁸ שנחל איתן הוא המשכת בחי' איתן בהמדות שבלב. וה"א אחרונה דשם הוי' שבנפש הו"ע תושבע"פ, דעם היותה בהבנה והשגה, בחי' מוחין, מ"מ, כיון שנתלבשה בדברים גשמיים וטענות של שקר, הרי היא בבחי' אילנא דטו"ר⁷⁹, ואפשר להיות מזה יניקה כו', ולכן צריך להמשיך בה בחי' איתן דוקא.

(ו) **וזהו** פדה בשלום נפשי, אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור כאילו פדאני לי ולבני מבין האומות, דהנה, הקב"ה קאי על בחי' ז"א, לי ולבני הוא בחי' ז"א ומלכות, דבניו הם כנסת ישראל, דכל ישראל בני מלכים הם⁸⁰. ובבחי' זו (ז"א ומלכות) הרי אפשר שתהי' יניקה כו', שזהו"ע הגלות, והפדי' היא ע"י המשכת המוחין. וזהו אומרו כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הצבור, שע"ז נעשה המשכת המוחין, דבתחלה הו"ע התפלה, קו העבודה, שהו"ע ההעלאה, ויש על זה נתינת כח מלמעלה (כנ"ל), כמ"ש⁸¹ אלה תולדות יצחק בן אברהם, ואח"כ הו"ע ההמשכה ע"י גמ"ח, ועיקר המשכת המוחין היא ע"י התורה שהו"ע המשכת מוחין פנימיים ועצמיים. וע"ז נעשה הפדי' בבחי' ז"א ומלכות, שנעשה בהם פדי' בשלום, היינו פדי' בשלימות.

(72) ראה זח"א ו, א. זח"ב קפ, א. תקוני של"א פ"ב.
 (73) זח"א ז"א (א, יט). תכ"ח (עב, ב).
 (74) משלי יח, ב.
 (75) ראה לקו"ת במדבר צ, א.
 (76) ראה סידור (עם דא"ח) שער נט"י [ק], אגה"ק סכ"ו.
 (77) עמוס ה, כד.
 (78) קו"א קסא, א ואילך.
 (79) ראה רע"מ בזח"ג קכד, ב. תניא
 (80) שבת סז, א. זח"א כז, ב.
 (81) תולדות כה, יט. וראה תו"א תולדות ואילך]. דרך מצותיך מצות נט"י [סג, א
 (76) ראה זח"ב רח, ב. ע"ח שמ"ט פ"ד, יז, ד.